

Деркач Наталя Сергіївна

студентка

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-335-7-3>

ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Фінансове планування як важлива функція управління підприємством набуває актуальності за сучасних умов, коли суттєвий вплив на результати підприємницької діяльності чинять глобалізація, подальша інформатизація та вимоги сучасного економічного середовища, яке орієнтується на інноваційний сектор розвитку.

Діючі економічні перетворення, часті прояви стану економічної невизначеності, конкуренція зумовлюють необхідність пошуку якісно нових підходів до управління фінансово-економічною діяльністю підприємств малого бізнесу, тому одним із першочергових та важливих завдань управління окремими підприємствами, у тому числі і малого бізнесу, є вдосконалення фінансового менеджменту у функції фінансового планування [1].

Через невеликі обсяги виробництва та реалізації продукції малими підприємствами, маючи обмежений доступ до кредитних ресурсів підвищується наявність достовірності на етапі розроблення поточних планів та визначення показників для оцінки ефективності фінансового планування. Методи фінансового планування – це конкретні способи планових розрахунків. Планування фінансових показників здійснюється за допомогою багатьох методів. Але якщо відбудеться помилкова оцінка показників діяльності підприємства – це обов'язково позначиться на процесі фінансового планування:

1. Через неповну інформацію в бухгалтерській звітності оцінка стану активів та пасів не відповідає дійсному стану.

2. Підхід до оцінки фінансової стійкості підприємства, яка визначається як співвідношення власного капіталу і залучених кредитних коштів, що забезпечують активи, не забезпечує реального уявлення про сталий розвиток економічного суб'єкта.

3. Побудова екстраполяції наявних тенденцій у майбутнє вимагає використання значної за часовим обсягом вибірки даних, якої немає на багатьох малих підприємствах.

Показники, які малі підприємства будуть застосовувати для оцінки ефективності своєї діяльності, повинні відображати взаємозв'язок стратегічних та оперативних планів. Мале підприємство самостійно вирішує які показник будуть доречними та інформативними. До теперішнього часу не існує єдиного підходу, якими показниками можна здійснювати оцінку планування, оскільки необхідно враховувати специфіку діяльності малого підприємства. Для малих підприємств оцінювати результатів планування доцільно такими показниками: обсяг реалізації, витрати, прибуток, рентабельність.

Порівняно з великими підприємствами, малі досить рідко здійснюють фінансове планування. Також відсутність професійної підготовки та навичок у підприємця не дозволяє йому досягти високої результативності фінансового планування.

Є декілька проблем, які заважають використовувати фінансове планування у діяльності малого підприємства:

1) умови економічної невизначеності, яка проявляється у коливаннях ринкової кон'юнктури та зумовлена швидкими змінами в економіці України;

2) відсутність нормативно-правової бази, методичних розробок щодо внутрішньо фірмового фінансового планування;

3) залучення професійних консультантів для впровадження та ведення фінансового планування через обмеженість фінансових ресурсів на такий вид витрат;

4) недовіру керівників малих підприємств до методів та прийомів фінансового планування.

Постає необхідність у гнучкості фінансового планування, враховуючи основні зовнішні фактори в умовах невизначеності: рівень процентних ставок, ціни на сировину, ціни на продукцію, платоспроможність попиту.

Обґрунтованість показників фінансового плану часто є неточним через неможливість достовірно визначити прогнозовані обсяги збуту, терміни повернення дебіторської заборгованості, рівень цін, обсяги та умови залучення позикового фінансування.

Під час розроблення фінансових планів підприємств малого бізнесу враховують загальні принципи фінансування. Розмежовують два види фінансового планування: довгострокове й короткострокове. Довгострокове фінансове планування за своїм змістом є фінансовою стратегією, яка визначає довгострокову мету діяльності підприємства.

Для підприємств малого бізнесу стратегічне фінансове планування забезпечує формування стратегічної мети, з якої формується стратегічне завдання, представлене комплексом дій, спрямованих на її реалізацію. Наступним кроком є уточнення у вигляді тактичних цілей і завдань, які підкріплюються оперативними цілями та завданнями й відображаються у відповідних планах короткострокового характеру [2].

Ураховуючи, що малі підприємства відрізняються методами здійснення фінансового менеджменту, мають порівняно невеликі обсяги виробництва і реалізації, фінансових ресурсів, обмежених через це доступ до грошового ринку, на нашу думку, ефективність фінансового планування у їхній діяльності визначатиметься через його достовірність на етапі розроблення короткострокових планів, які є складником довгострокового плану і конкретизує його в показниках. Бюджетування відповідає офіційному звітному періоду – один рік. Основні форми планів-бюджетів наближені до форм звітності за формою та змістом, що полегшує контроль над виконанням планів, зокрема: за рівнем фінансового стану; обсягом і структурою майна та капіталу підприємства; обсягом і структурою доходів і витрат під час формування фінансових результатів тощо.

Окрім того, на малому підприємстві система бюджетування у разі її формування, як правило, є дворівневою: нижній рівень – функціональний; верхній – фінансовий. Особливістю системи бюджетування на таких підприємствах є можливість її спрощення, оскільки функціональний бюджет складається у формі документів бухгалтерського обліку (калькуляції, кошториси, розрахунки потреб у ресурсах тощо). З огляду на те, що рівень прибутковості підприємства залежить від співвідношення «прибуток/витрати», першочерговим завданням є оптимізація витрат та управління ними.

Бюджетування на підприємстві виконує три основні функції: планування, прогнозу та аналізу. Серед них функція планування є найважливішою, оскільки бюджетування є основою для внутрішньо-фірмового планування. Тобто, виходячи із стратегічних цілей підприємства, бюджети вирішують завдання розподілу фінансових ресурсів, що знаходяться у розпорядженні підприємства.

Функція прогнозу полягає у розрахунку прогнозних показників щодо виконання планових завдань на основі бухгалтерського та управлінського обліку. Функція аналізу передбачає зіставлення фактичних даних із плановими показниками на кожному етапі, виявлення відхилень, подальше коригування дій.

Отже, для вдосконалення фінансового планування у короткотерміновому періоді підприємствам доцільно використовувати бюджетування. Бюджетування у системі фінансового планування дає суб'єкту господарювання низку переваг. Бюджети підрозділів компанії розробляються кожного місяця, що робить реальнішою структуру доходів і витрат. За мінімальної чисельності бюджетів зменшуються затрати робочого часу фінансових та економічних служб підприємства. Значною перевагою використання бюджетів є велика самостійність підрозділів суб'єкта господарської діяльності у розрізі витрат на заробітну плату [3].

Література:

1. Савіна С.С. Формування системи фінансового планування підприємства в умовах невизначеності. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18.
2. Хромушина Л.А. Особливості фінансового планування діяльності підприємств малого бізнесу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. МНУ ім. Сухомлинського. 2018. № 23. С. 574–578.
3. Хлевицька Т.Б. Фінансове планування та бюджетування : навчальний посібник. Київ : Державний університет телекомунікацій, 2021. 130 с.